

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS – TUESDAY, KOVO – MARCH 7, 2017 • Vol. CVIII Nr. 27 Kaina 1 dol.

PERIODICALS

NEWSPAPER – DO NOT DELAY – Date Mailed 03-06-2017

ŠIAME NUMERYJE:

Dailininkui Kaziui
Varneliui – 100 – 6 psl.

Ypatingas filisterio Vaclovo
Mažeikos jubiliejus – 11 psl.

DRAUGAS

Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

Iki Lietuvos valstybės šimtmečio liko 345 dienos

Trys dienos – šėlstančiam Kaziukui

VITALIUS ZAIKAUSKAS

Vilniuje pasišokinėdamos pralėkė Kaziuko mugės dienos

Daug yra visokių pavasario pranašų: kasdien vis aukščiau kylanti saulė, lašantys varvekliai, gandro ar veverio parlėkimas, zylių čekšėjimas...

Negalima būtų pasakyti, kad šiemet Lietuvoje buvo šalta žiema – vos porą naktų termometras rodė 20 laipsnių šalčio. Nelabai reikėjo žiemiškiausių paltų ir storiausių pirštinių. Kaip dabar jau sakoma, buvo tipiška „nei šiokia, nei

tokia“ lietuviška žiema. Žinoma, ežerai suspėjo užšalti, galėjo žvejai pasismaginti ir ant Kuršių marių ledo. Ir sniego daug nebuvo. Žemdirbiai nerimauja, ar iššalo laukų kenkėjai, piktžolės, ar ne per šilta buvo žemkenčiams.

Žiema – ramesnis metų laikas, todėl daugiau laiko praleidžiama namuose, dažniau į rankas įsisuka virbalai, ilgesniais vakarais rišamos vilnietiškos verbos, stiprūs vyrai kūjais dažniau mojuoja kalvėse...

Nes artėja Kaziukas!

Kasmetinė Kaziuko mugė vyksta artimiausią sekmadienį prieš šv. Kazimierą, kovo 4 dieną.

– 2 psl.

Kauno miesto vėliava plazda Los Angeles

Lietuvos generalinis konsulas Los Angeles Darius Gaidys vasario 28 dieną dalyvavo vėliavų pakėlimo iškilmėse Los Angeles, San Pedro vietovėje, kur buvo atidaryta nauja miestų partnerių aikštė (angl. „Los Angeles Sister Cities Plaza“). Tarp miestų partnerių yra ir Kaunas, ku-

rio vėliava nuo šiol plazda Los Angeles.

Susitikime su Los Angeles miesto tarybos nariais ir mero Erico Garcetti atstovais buvo aptartos galimybės suaktyvinti miestų partnerystę. Kauno ir Los Angeles miestai partnerystės sutartį pasirašė 1991 metais.

URM info ir nuotr.

Aforizmai atsiranda pagal tą patį receptą kaip ir statulos: reikia paimti gabalėlį marmuro ir nudaužyti visa, ko nebūtinai reikia – *Gabriel Laub*

Trys dienos – šėlstančiam Kaziukui

Atkelta iš 1 psl.

Žinoma, dabar Kaziuko mugė vyksta visą savaitgalį, net tris dienas. Tačiau aš pats į Vilnių atvykau 1973 metais, ir atsimenu tuos laikus, kai mugė buvo nelabai panaši į dabartinę. Ji vykdavo sekmadieniais ir tik vieninteliame Kalvarijų turguje, kuris taip pat nuo tų laikų pasikeitė neatpažįstamai – modernus pastatas su moderniomis prekyvietėmis ir baltai vilkinčiais prekeiviais. O tada, kai aš čia apsilankiau pirmąsyk, turgaus aikštėje stovėjo daugybė vežimų, iš arklių šnervių veržėsi garų kamuoliai, o senyvi, raitytai vešliais žilais ūsais diedai vienas per kitą žemais balsais šaukdavo: „Kopūstai!“, „Čebatai!“, „Veilokai!“, „Skrandos!“, „Avys ir paršeliai!“ ir pan. Čia buvo visko. Iš vežimo šieno moterėlė pasiraususi ištraukdavo savo pačios rankomis žiestą puodynę, kita iš maišo traukė vilnones kojines, pašvilpaudama švilpynėmis, o maišuose palei jos kojas, ant grindinio, krutėdavo niurnantys paršeliai.

Čia nieko netrūko, ko galėjo prireikti miestiečiui ir sodiečiui, ūkininkui.

Dabar jau nebe taip

1604-aisiais metais vilniečiai pasitiko šventojo Kazimiero vėliavą. Ta proga įvyko didžiulė procesija, lydima spalvingo kermošiaus, linksmybių, pasididžiavimo savo miestu ir šalimi.

Tai ir buvo Kaziuko mugės pradžia. Beje, Kaziuko, o ne Kazimiero ar kokio prasto Kazio.

Kermošius ir atlaidai vis augo, nusistovėjo dar ir šiandien gyvos tradicijos. Na, koks Kaziukas be riestainių? Nors, kaip teigia papročių tyrinėtojai, vis dėlto svarbiausias šios mugės simbolis yra širdutės formos kepiniai. Net vilnietiškos verbos (žinomos ir rišamos išskirtinai Vilniaus krašte), mediniai šaukštai, kalvių kūriniai ir kiti, rodos, būdingi tik šiai mugei, vežti ir prekiauti yra gerokai vėlesniais laikais. Neparsivežei iš Kaziuko mugės širdutės formos sausainio ar meduolio – kažin ar buvai Vilniuje. Taip buvo juokaujama.

Migruojantis kermošius

Kaziuko mugė išgyveno ir nuosmukių. Istoriniai šaltiniai liudija, kad XVIII-XIX a., kai vykdavo karai, marai, milžiniški miesto gaisrai, miestelėnams buvo kur kas svarbesnių rūpesčių nei kermošiai, todėl ištisus dešimtmečius ji nevykdavo arba jie vosne-vos rusendavo. Bet nuo 1827 m. jomarkas (*Jahrmarkt* – vokiškai) ėgavo pavidalą, artimiausią šiandieniniam. Pirmosios mugės vyko Arkika-

Įvairių šaltinių nuotraukos

tedros aikštėje, tačiau vėliau, 1901 metais, rusų carinė valdžia čia pastatė carienės Jekaterinos II paminklą, rodė, nebe solidu čia buvo kelias dienas užti, linksmintis ir prekiauti, dėl to kermošius perkeltas į dabartinę Lukiškių aikštę.

Prieš 190 metų Vilniaus pirkliams buvo suteikta teisė jomarką rengti tris dienas, tačiau ir gudresni sodiečiai išdrąsino ir, nepaisydami draudimo, taip pat įsisuko į mugę. Yra archyvinių šaltinių, sakančių, jog tuomet suvažiuodavo net iki 2400 vežimų. Mugė taip įsisiūbuodavo, kad pats šventasis Kazimieras būdavo pamirštas.

Kaziukas griovė sovietų imperiją

Sovietų valdžios metais Kaziuko mugė buvo iškelta iš Lukiškių aikštės, ir prekiautojai palaipsniui įsitaisė Kalvarijų turgavietėje. Lukiškių aikštėje išdygo Lenino paminklas.

Suprantama, okupacinei valdžiai lietuviškumu dvelkianti šventė nelabai patiko, tačiau neuždraudė. Tiesa, šventiskumo sumažėjo, mugė vis labiau priminė turgų, kuriame būdavo prekiaujama žemės ūkio padargais, naminiiais ir laukiniais gyvūnais, rakandais.

Apie tuos metus, kuomet atvykau

į Vilnių, Kaziuko mugė ėmė atsigauti, – čia buvo galima nusipirkti ne tik lietuviškų liaudies meno dirbinių, bet jų atkeliudavo ir iš Rusijos, Lenkijos, Moldovos, Ukrainos. Rusai ėmė ištisais vagonais važiuoti į Vilnių. Mugė tapo gerai žinoma Sankt Peterburge, Maskvoje, – jiems Kaziuko mugė virto pasipriešinimo ir nepasitenkinimo sovietų režimu, Brežnevo valdymo forma ženklų. Vos ne mados dalykas buvo kovo pradžioje aplankyti Vilnių.

Atkūrus nepriklausomybę, metai po metų kermošius ėmė nebeįsitemkti Kalvarijų turgavietėje ir persimetė į Arkikatedros aikštę, o dar vėliau nutįso ir per visą Gedimino prospektą. Kalvarijų turgavietę šventė apleido visiškai, – čia liko įprastas prekybos centras.

Beje, vis garsiau kalbama apie Kaziuko mugės įtraukimą į Europos kultūros nematerialių vertybių sąrašą, nes į Vilnių tomis dienomis suvažiuoja labai daug užsienio turistų, čia jau nieko nebestebina besiderantys su prekiautojais vokiečiai, suomiai, švedai, danai, norvegai, italai, prancūzai...

Nei galo, nei krašto

Šiomet Kaziukas prasidėjo – kaip

visada – penktadienį. Tai diena, kai galima kiek laisviau apžiūrėti, kas kuo ir po kiek prekiauja, nes jau šeštadienį reikia brautis per žmonių minias.

Šiomet, – skelbė mugės rengėjai, – Kaziukas buvo nei didesnis už kasmetinį, nei mažesnis, –14 kilometrų.

Nors mugės prekyba užvirė nuo penktadienio ryto, oficialus atidarymas įvyko kiek vėliau, vidurdienį, Rotušės aikštėje.

Šiomet, panašiai kaip ir ankstesniais metais, rengėjai dar labiau stenėsi mugę suskirstyti į atskirus sektorius: dabar, norit rasti kalvių ar audėjų darbų, nereikėjo naršyti po visą mugę. Vienas meistras stovėjo greta kito. O kad būtų lengviau susigaudyti, sektorius galima buvo susirasti žemėlapiuke. Žinoma, vis vien, tarkim, tarp pynėjų iš vytelių, buvo įsipainiojusių verbų pardavėjų ar riestainių kepėjų.

Kainos nesikandžiojo

Pakalbintas vienas prekeivis papasakojo, kad šiomet labiausiai pirkogaminius, kurie naudojami kasdienėje buityje: medinius šaukštus, staltieses, pagalvėles, pirštines ir kepures, pjaustymo lenteles ir pan. Na, bet su tikta viena pažįstama liaudies menininke, rišanti sausų gėlių ir žolių kompozicijas, sakė, kad ieškantys gražių daiktų pinigų negaili. Beje, kiek teko nugirsti, kainos „šiomet buvo panašios kaip ir ankstesnėse mugėse – nesikandžiojo“.

Rengėjai teigia, kad šiomet mugėje apsilankė rekordinis vilniečių ir miesto svečių skaičius – o praėjusiais metais jų būta daugiau nei 600 tūkstančių.

Kaip ir ankstesniais metais – ypač šeštadienį – buvo ir daug muzikos. Koncertavo ne vien lietuviškos liaudies muzikos atlikėjai, tačiau ir ansambliai bei ansamblukai iš Rusijos, Baltarusijos, skambėjo dainos lenkų kalba. Vienas praeivis, susižavėjęs labai smagiomis rusų liaudies dainomis bei romansais, tarė: „O, kad visi tokie rusai būtų“. Iš tiesų, kažkokio pamaskvės kaimo dainininkai taip sužavėjo klausytojus, kad plojimais buvo sugrąžinti dainuoti dar.

Visiems neįtiksi

Kitas mugės praeivis buvo skeptiškesnis: „Čia trims dienoms persikėlė Gariūnų turgus“. Sakė, jam nepatiko batų, lygintuvų ar automobilių detalių pardavėjai. Aš tokio absurdo nepastebėjau. Tiesa, Gedimino prospekte girdėta sunkiojo metalo ir repo grupių muzika ir mane nustebino. Užtat smagiai nuteikė gatvės cirkinių pasirodymai.

Važiavau namo užsikabinęs riestainių pynę ir išigijęs medinį šaukštą bei meduolį-širdutę, tris pirkinius, kurie, pagal senąsias tradicijas, privalomi parsivežti iš Kaziuko mugės.

DRAUGAS
(USPS-161000)
THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday and Saturday
except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by the Lithuanian Catholic Press Society,
4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532.
Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284
Periodical class postage paid at Chicago, IL
and additional mailing offices.
Subscription Rates: \$150.00.

GARBĖS PRENUMERATA **\$250.00**

JAV – metams **\$150.00** • 1/2 metų **\$80.00** • 3 mėn. **\$57.00**

Pirma klase: kasdien – **\$340.00** • visos savaitės **\$240.00**

Kanadoje (USD): – metams **\$390.00** • 1/2 metų **\$210.00** • 3 mėn. **\$110.00**

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu – metams **\$615.00** • 1/2 metų **\$315.00**

Į Lietuvą reguliariu paštu – metams **\$120.00** • 1/2 metų **\$66.00**

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA

JAV – metams **\$95.00** • 1/2 metų **\$70.00** • 3 mėn. **\$48.00**

Kanadoje (USD): – metams **\$150.00** • 1/2 metų **\$120.00** • 3 mėn. **\$75.00**

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis: oro paštu – metams **\$220.00** • 1/2 metų **\$120.00**

Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.

Vyriausioji redaktorė –
Ramunė Lapas
vyr.redaktore@gmail.com

Techninis redaktorius –
Jonas Kuprys

Korektorė –
Dalia Sokienė

Administracija –
skelbimai@draugas.org
administracija@draugas.org

Reklama – Audronė Kižytė,
audreykizys@gmail.com, 630-8A + A
ELENA LUKMINAITĖ
JURGAITIENĖ

Dovana lituanistinių mokyklų pirmokams

LAIMA APANAČIČIENĖ

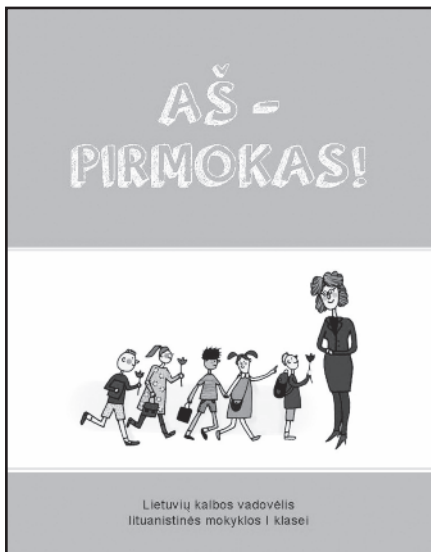
Lietuvių Fondo, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos paramos ir nuoširdaus Čikagos lituanistinės mokyklos tėvėlių palaikymo dėka JAV lituanistinių mokyklų pirmokai gavo puikią dovaną – vadovėlio „Aš – pirmokas!“ komplektą. Jį sudaro: daugkartinio naudojimo spalvota knyga, du pratybų sąsiuviniai ir mokytojo knyga (elektroninė versija), kuri patalpinta JAV LB Švietimo tarybos tinklalapyje www.svietimotaryba.org/ e-biblioteka.

Visa mokomoji medžiaga sudėta į 33 šeštadienius (tiek šeštadienių vyksta pamokos lituanistinėje mokykloje). Leidinyje telpa visos kalbos ugdymo sritis apimanti programa, su šiuolaikinėmis didaktinėmis nuostatomis ir lietuvių bendruomenei aktualiomis vertybėmis. Mokiniai supažindinami su puikia lietuvių literatūros klasika (su šiuolaikine literatūra taip pat), jiems pateikti taisyklingi kalbinių požiūrių tekstai, suformuluoti šiuolaikiški ugdymo tikslai, tinkami šeštadieninės mokyklos specifikai, aiškiai ir sistemingai pateiktos visos kalbos ugdymo/si sritys, vienu ar kitu būdu parodyti jų integracijos būdai.

Sunku net patikėti, bet šis projektas buvo sumanytas daugiau nei prieš 16 metų. Pradėjusi dirbti Čikagos lituanistinėje mokykloje pastebėjau, kad vaikai mokosi iš labai senų vadovėlių. Kažkada įkūrė lituanistines mokyklas žmonės daug nuveikė kurdami ir leisdami vadovėlius. Deja, laikui bėgant, kiekvienas vadovėlis morališkai sensta, neatitinka šiuolaikinių ugdymosi standartų, pasikeitusių gyvenimo aplinkybių. Svajojome apie naujus vadovėlius, bet neturėjome galimybių juos atnaujinti ar išleisti. Tam trūko paprasčiausio dalyko – lėšų.

Bandėme ieškoti vadovėlių Lietuvoje. Deja, lituanistinėms mokykloms jie netiko dėl mokymosi specifikos: mūsų mokyklose vaikai mokosi tik savaitgaliais, tad ir mokymo medžiaga turėtų būti pritaikyta mokymuisi vieną dieną per savaitę. Kilo mintis ieškoti autoriaus, kuris sutiktų tokį vadovėlį parašyti. Apklausa Čikagos ir Maironio (Lemont, IL) lituanistinių mokyklų pradinė klasių mokytojus, koks, jų nuomone, geriausias Lietuvoje išleistas pradinė klasių vadovėlis. Laiškus su tokiu pat klausimu išsiunčiau pradinė klasių mokytojams į 50 Lietuvos mokyklų. Apie 90 proc. atsakiusių patvirtino, kad jiems labiausiai patinka dirbti su Elenos Marcelionienės „Šaltinėliu“.

Niekada nedirbusi su pradinė klasių mokiniais, nieko nežinojau ir apie šią autorę. Nuo ko pradėti? Dėl vadovėlių išleidimo kreipiausi į tuometinį Tautinių mažumų ir išeivijos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (TMID) vadovą Antaną Petrauską, pradėjau ieškoti ryšių su vadovėlių autore E. Marcelioniene. Susisiekius su autore, pakvietėme ją į mokytojų kvalifikacijos tobulinimo kursus Dainavoje (Manchester, MI), kad susipažintų su JAV lituanistinių mokyklų mokytojais, išgirstų jų norus ir nuomones. Atrodė, darbai pajudės. Deja... 2010 m. sausio 1 d. minėtas TMID buvo panaikintas, o LR užsienio reikalų ministerijoje (URM) buvo įkur-

Čikagos lituanistinės mokyklos pirmokai jau mokosi iš naujų vadovėlių.

ČLM archyvo nuotr.

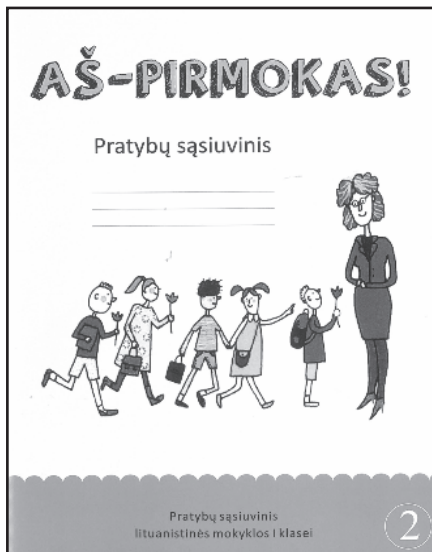
tas Užsienio lietuvių departamentas, kuris rūpinosi ryšiais su užsienio lietuvių bendruomenėmis ir neformaliu lituanistiniu švietimu užsienyje. Viskas prasidėjo iš pradžių – įrodinėjimai, kad toks vadovėlis labai reikalingas, lėšų ieškojimas jo išleidimui.

URM stengėsi padėti lituanistinėms mokykloms, tačiau vadovėlių kūrimas, mokomosios medžiagos rengimas, metodinės paramos teikimas sustojo, nes nebuvo tam nei reikiamų specialistų, o ir be švietimo reikalų, URM turėjo daug spėstinių klausimų.

2013 metais lituanistinės mokyklos perėjo LR Švietimo ir mokslo ministerijos žinion. Ministerijoje buvo įkurtas Užsienio reikalų skyrius, vadovaujamas Virginijos Rinkevičienės. Vadovėlio leidybos reikalai vėl pajudėjo. Pritariant tuometinei Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) pirmininkei Danguolei Navickienei PLB Švietimo komisijos vardu parašėme prašymą ŠMM. Ministerija skyrė finansavimą, prasidėjo darbas. Čikagos lituanistinė mokykla tapo šio vadovėlio leidimo „darbo stotimi“. Čia vykdavo susirinkimai, atvykusi knygų autorė konsultavosi su mokytojais, lankė jų pamokas, pagaliau visų projekto dalyvių nuoširdaus darbo dėka matome šio darbo vaisių.

Tiesa, leidžiant vadovėlį iškilo dar vienas klausimas – autorystė. Ir vėl prasidėjo susirašinėjimas su autoriais, leidyklomis, Lietuvos rašytojų sąjunga. Reikėjo gauti sutikimus, nes lėšų leidimui nebuvo daug, o vadovėlyje norėjosi pateikti geriausius vaikų literatūros kūrinius. Daugelis mane gąsdino, kad Lietuvoje autoriai reikalauja didelių honorarų. Bet ką darysi? Rašiau autoriams laiškus ir nekantraudama laukiau atsakymų. Ir koks buvo džiaugsmas, kai pradėjo plaukti laišukai su autorių leidimais mūsų ruošiamame vadovėlyje patalpinti jų kūrybą! Autoriai ne tik leido pasinaudoti jų sukurtais tekstais, tačiau ir jų darytomis iliustracijomis (Sigutė Ach, Kęstutis Kasparavičius), o tautodailininkė Odeta Bražėnienė padovanojo mums savo karpinių.

„Linkiu Jums ir Jūsų kilniam sumanymui kuo gražiausios sėkmės“ – rašo poetas Vladas Braziūnas; „Džiaugiuosi, galėdamas Jums padėti“, – parašė K. Kasparavičius ir atsiuntė savo kurtas iliustracijas; „Džiugu, kad mažieji lietuviukai turi galimybę skaityti jų tėvėlių kalbą. Žaviuosiu Jūsų veikla ir linkiu didžiausios sėkmės“, – gavome laišką iš Kris-

tinės Gudonytės; „Remiu Jūsų projektą ir džiaugiuosi, kad vadovėlyje bus ir mano kūrybos“, – tvirtina Ona Jautakė. Visų čia neišvardinsi, tačiau atsiųsti laišukai skatino nuleisti rankų ir tikėtis, kad šis projektas bus baigtas, o užsienyje gyvenantys lietuviukai pagaliau turės turiningą, gražų, metodiškai paruoštą vadovėlį.

Esu dėkinga visiems, prisidėjusiems prie šio nelengvo darbo: vadovėlio komplekto autorei Elenai Marcelionienei, gyvenančiai Lietuvoje, dailininkei Martai Žuravskajai iš

Sankt Peterburgo (Rusija), pratybų sąsiuvinį dailininkui ir maketuotojui Mindaugui Braslauskui iš Čikagos. Dėkoju Čikagos lituanistinės mokyklos mokytojoms Daivai Juzėnienėi, Vitalijai Mickienei, Jolantai Žurumskienei ir Maironio lituanistinės mokyklos (Lemont, IL) mokytojom Jovitai Čeprienėi, Juritai Tamošiūnienei, Rasai Vydmantienėi už naudingus pasiūlymus. Taip pat ČLM tėvų komiteto narei Norai Alonso, Maironio lituanistinės mokyklos direktorei Godai Misiūnienei, buvusiai ČLM mokyklos direktorės pavaduotojai Audronei Sidaugienei už pagalbą atrenkant nuotraukas, dailininkei Marijai Marcelionytei-Paliukei už konsultacijas, kuriant knygos ir sąsiuvinį maketą. Ypač esu dėkinga Skaistei Bosas, kuri maketavo vadovėlį ir atsižvelgė į visus reikalavimus, kurie keliama tokiems leidiniams.

Tikimės, kad puikiai iliustruotu vadovėliu „Aš – pirmokas“, pratybų sąsiuviniais ir mokytojo knyga galės naudotis ne tik JAV lituanistinių mokyklų, bet ir kitose šalyse gyvenantys lietuvių vaikai bei jų mokytojai.

Paskatinti tokio gausaus būrio geradarių, projekto vykdytojai šiuo metu dirba ties vadovėliu „Aš – antroklas!“ Vadovėlis jau atiduotas maketuoti, o pratybų sąsiuvinis tikimės užbaigti iki mokslo metų pradžios.

Parašytas jubiliejinis diktantas

10-ojo Nacionalinio diktanto rašymo akimirkos Čikagos apylinkėse.

Šių metų vasario 25 d. Čikagos apylinkių lietuviai rašė jau dešimtąjį, jubiliejinį Nacionalinį diktantą. Džiugu, kad Čikagoje lietuvių kalbos entuziastai akcijoje dalyvavo kiekvienais metais nuo pat jos pradžios, rinkosi diktanto rašyti net naktį, vienu metu su Lietuva. Dešimtas rašymas surengtas patogesniu laiku – šeštadienio popietę, o pasitikrinti gimtosios lietuvių kalbos žinių kvietė net keturios didžiausios lituanistinės Čikagos apylinkių mokyklos. Nuoširdžiai dėkojame „Rasos“ mokyklos direktorės pavaduotojai Šarūnei Braziulienei, Maironio mokyklos direktorei Godai Misiūnienei, Gedimino mokyklos direktorei Giedrei Ramanauskaitei ir Čikagos mokyklos direktorei Vidai Rupšienei bei visiems prisidėjusiems prie akcijos ruošimo ir įgyvendinimo.

Visiems atvykusiems dalyvauti jubiliejinėje akcijoje, įteikti generalinio konsulato Čikagoje pagaminti suvenyriniai magnetukai su užrašu „Myliu savo gimtąją lietuvių kalbą“, o parašyti diktantai perduoti į Vilnių tikrinimui su viltimi, jog konkurso finale dalyvaus ir atstovas iš Čikagos.

Dešimtojo diktanto tekstą galima rasti www.diktantas.lt.

LR generalinio konsulato Čikagoje info ir nuotr.

TELKINIAI

Viena tauta, viena šeima

Vasario 16-oji Waukegan/Lake County apylinkėje

Vasario 16-oji – tikrai ypatinga diena kiekvieno tautiečio gyvenime. Nesvarbu, ar tu Lietuvoje, ar toli nuo gimtinės, nes ši diena mums, lietuviams, tai – minties ir žodžio laisvė, tai – galimybė kalbėti nuostabia, nepakartojama kalba, tai – pasididžiavimas savo tautos istorija ir kultūra.

Vasario 25 d. šiauriniuose Čikagos priemiesčiuose gyvenantys lietuviai rinkosi į Lietuvos Nepriklausomybės minėjimą, vykusį Mundelein miestelyje, Santa Maria del Popolo parapijos salėje. Šaulių sąjungos atstovams kartu su Gedimino lituanistinės mokyklos mokiniais iškilmingai įnešus JAV ir Lietuvos vėliavas, prasidėjo oficialioji minėjimo dalis. Buvo sugiedoti Jungtinių Amerikos Valstijų ir Lietuvos himnai, perskaityta invokacija, tylos minute pagerbti apylinkėje gyvenusieji Nepriklausomybės kovų kariai – savanoriai ir per metus mirusieji apylinkės lietuviai.

Trumpu ir prasmingu pasveikinimu šventę pradėjo JAV LB apylinkės valdybos pirm. pav. Gintas Steponavičius. Taip pat jis pristatė į šventę atvykusius garbingus svečius. Šventės dalyvius pasveikino Lietuvos generalinis konsulas Čikagoje Marijus Gudynas, JAV LB Šiaurės vakarų apygardos pirmininkė Birutė Kairienė, Waukegan-Lake County apylinkės atstovė Violeta Rutkauskienė, perdavusi mūsų apylinkės senbuvės, ilgametės valdybos narės Aldonos Kavaliūnienės sveikinimą ir įteikusi jos skirtą solidarumo mokestį apylinkėi bei auką Gedimino lituanistinei mokyklai – veiklai palaikyti. Gražiais sveikinimo žodžiais kalbėjo Gedimino lituanistinės mokyklos direktorė Giedrė Ramauskaitė, kuri pakvietė susirinkusius šventę švęsti linksmi, džiaugsmingai bei pasižiūrėti Gedimino lituanistinės mokyklos mokinių, šios mokyklos tautinių šokių grupių „Rusnė“ (vad. Nijolė Černiauskienė), bei „Laumė“ šokėjų (vad. Vaida Indriliū-

nas) paruošto šventinio koncerto.

Meninė Nepriklausomybės šventės dalis tikrai nepaliko abejingo nė vieno atėjusio. Buvo malonu matyti ne tik Gedimino mokyklos mokinius, dainuojančius lietuviškas dainas, bet ir su jais kartu dainuojančius bei linguojančius žiūrovus. Jaukumas ir šiluma užpildė visą salę. O būtent matė, kaip patys mažiausi mokyklos mokinukai deklamavo eiles apie Vytį ir Trispalvę, kaip įsijautę jie sakė mokytojos Juritos Gonta Lietuvai parasytą eilėraštuką, kaip gražiai mojavo lietuviškomis vėliavėlėmis... O kas nematė, tai žinokit, – jie jau nešioja savo širdutėse Lietuvą. Vėliau, kuomet vienas kitą pakeisdami, į programą įsijungė šokių grupė „Laumė“ bei „Rusnė“ šokėjai, susirinkusieji juos palaikė karštais plojimais bei padaršinio šūksniais. Daugelis žiūrovų net kojomis trepsėjo, plojo ir sunkiai nusėdėjo vietoje. Linksmi tie mūsų tautiniai šokiai, gražūs kostiumai, o visi šokėjai – tiesiog puikūs. Meninę prog-

ramą užbaigėme smagia bendra daina „Giminės“, kurią vedė „Laumės“ šokėjai ir solistė Lilija Pumputienė.

Minėjimui pasibaigus Waukegan bendruomenės valdyba pakvietė pasivašinti šventiniu, tautiškais spalvomis papuoštu tortu ir kavute, „Kunigaikščių užkeigęs“ gamintais lietuviškais patiekalais.

Graži buvo šventė, po kurios žmonės dar ilgai nesiskirstė: bendravo, aptarinėjo smagias šventės akimirkas. Dalyvių nuotaikoje, veiduose galėjai įskaityti prasmingus žodžius: „Viena tauta, viena šeima“.

Nuoširdus AČIŲ visiems buvusiems su mumis, dalyvavusiems šventėje, ją ruošusiems ir į ją kvietusiems.

Daugiau šventės akimirkų ir informacijos apie mūsų apylinkės renginius rasite JAV Lietuvių Bendruomenės Waukegan-Lake County apylinkės „Facebook“ puslapyje.

JAV LB Waukegan-Lake County apylinkės info

Šoka „Laumės“ tautinių šokių grupės šokėjai.

Bendra šventės dalyvių ir svečių nuotrauka.

Po 28-erių metų atnaujinta pažintis

JANINA UDRIENĖ

„Tarp detroitiečių jaučiuosi lyg grįžęs pas savus, ir dabar esu tos šiltos šeimos apsuptyje“, – teigė svečias Vytautas Landsbergis, jaunesnysis, vasario 25 d. Dievo Apvaizdos parapijos Kultūros centro svetainėje. Jis su malonumu prisiminė jo užmegztą pirmąją pažintį, kai lankėsi pas mus su „Ratilio“ ansambliu beveik prieš 28-erius metus.

Vytautas V. Landsbergis yra poetas, režisierius, bardas, pasakų rašytojas vaikams. Be ilgų įžančių jis apibūdino savo darbą su Lietuvos jaunimu: organizuoja stovyklas, kuriose jaunimas patiria Lietuvą savo jausmais, ne iš vadovėlių, o tiesiogiai – pasistatę partizano bunkerį, nakvodami jame ir kurdami filmą apie partizanus. Tokia kūrybinga patirtis jaunimą moko patriotiškumo bei gerširdiškumo. Visa bėda, kad tokias vertingas stovyklas gali lankyti tik pasiturinčių tėvų vaikai, o neturtingų ar asocialių šeimų vaikams bei augantiems vaikų namuose tokios stovyklos – tik svajonė. Kad tokios stovyklos, organizuojamos visoje Lietuvoje, būtų prieinamos ir nepasiturintiems, buvo

įkurtas specialus fondas, turintis tikslą padėti Lietuvos jaunuomenei. Juk tik per ją turėsime užtikrintą ateitį. (Bai-giantis programai buvo išdalinti lapeliai su fondo informacija.)

Susirinkusieji toliau klausėsi pasakojimų, kartu dainavo bei žiūrėjo jaunimo sukurtus trumpus filmukus. Žiūrovai jungėsi prie svečio išdėstytų minčių, pabrėždami didelę svarbą brاندinti Lietuvos ateities kartas, kurios būtų giliai mąstančios, puoselėtų pilietines, tautines bei dvasines vertybes.

Rigonda Savickienė, LB Detroito apylinkės pirmininkė, dėkojo svečiui už puikią vakaronę, taip pat tarė ačiū Vidai Pekorienei, kuri su vyru Aivaru rūpinosi svečio viešnagė Detroito.

Kitą rytą Vytautas Landsbergis, jaunesnysis, apsilankė LB „Žiburio“ lituanistinėje mokykloje. Ten mokiniai kartu su svečiu linksmi dainavo dainelę apie grūdą, pelę, katę, šunį... O už gerą dainelės atlikimą ir aiškų žodžių tarimą keletas vaikučių buvo apdovanoti Vytauto kompaktine plokštele. Toliau svečias parodė keletą trumpų filmų, kuriuos Lietuvos vaikai sukūrė jo organizuojamose stovyklose. Po filmukų peržiūros mokinukams buvo užduoti klausimai, į kuriuos jie aktyviai atsakinėjo. Svečias nepraleido

Vytautas Landsbergis jaunesnysis, su LB „Žiburio“ mokyklos mokiniais.

Rigondos Savickienės nuotr.

progos kartu su vaikais sukurti ir pasaką. Vėliau svečias skyrė dėmesio patiems mažiausiems, – kartu padainavo ir nusifotografavo.

Tėveliai, mokytojai bei mokiniai džiaugėsi ir dėkojo Vytautui už apsilankymą mokykloje ir už smagų laiką, praleistą kartu. Mokinukų mamos neįsileido svečio, nepavašinusios jo skaniais, riebiais Užgavėnių blynais.

Padėka LB Detroito apylinkės pirmininkei Rigondai Savickienei ir jos padėjėjams – Daivai Rugieniūtei, Pauliui Butkūnui, Danutei Jury – už suteiktą galimybę artimiau pažinti kūrybingą, kilniems tikslams atsidavusią, dvasiškai turtingą asmenybę.

Janina Udrienė – JAV LB Michigan apygardos pirmininkė.

Vasario 16-osios minėjimas Cicero

VIDA KUPRYTĖ

Cicero lietuviai nuo seno rengia du Vasario 16-osios minėjimus. Vienas – savoje, Šv. Antano parapijoje, o antras – miesto savivaldybėje, dalyvaujant miesto pareigūnams, Cicero miesto gyventojams bei vietinės gimnazijos moksleiviams.

Vasario 12 d. Lietuvių Bendruomenės Cicero apylinkės valdyba po lietuviškų šv. Mišių Šv. Antano parapijos bažnyčioje pakvietė visus į parapijos susirinkimų kambarį paminėti Lietuvos nepriklausomybės šventę.

Minėjimas buvo pradėtas Lietuvos ir Amerikos himnais. Vilma Liobikienė perskaitė Lietuvos Nepriklausomybės aktą. Po to parapijietis Mindaugas Bielskus į susirinkusius prabilo pasakojimu apie Simono Daukanto įnašą į lietuvių tautos istoriją; pranešėjas dažnai skatino pasvarstyti, kaip Daukantas rinkosi gyvenimo kelią, kokias knygas rašė ir spausdino. Tai buvo istorinės knygos, bet jis rinko ir patarles bei priežodžius, paruošė

maldaknygę. Nemaža dalis jo knygų buvo skirta ūkininkų švietimui. Pasak Bielskaus, „Lietuviams Daukanto įnašas yra ne tik tai, kad jis lietuviškai rašė bei Lietuvos vardą minėjo lietuviškai, bet ir tai, kad skyrė lietuvių nuo lenkybės“. Daukanto galva, lietuviška liaudis taps lygiateise su lenkais tik iškėlus savo būklę per mokslo. „Daukanto knygos plito, rado atgarsį. Daukantas statė modernią Lietuvą, nors jo įrankiai buvo ir prasti, matavimai – kreivi, vis dėlto pradžia buvo padaryta“, – kalbėjo prelegentas. Baigdamas savo kalbą M. Bielskus paskatino visus sekti Daukanto pavyzdžiu: „Kviečiu jus šią Vasario 16 atlikti ką nors Lietuvos labui. Paskambinkite Lietuvon, užkalbinkite tautietį, perskaitykite lietuvišką knygą, parašykite eilėraštį, įsiterpkite į Veidaknygę, suplanuokite atostogas Lietuvoje. Nesirūpinkite, kad įrankiai bus prasti ir matavimai kreivi...“

Po to LB Cicero apylinkės valdybos pirmininkė Birutė Zalatorienė pristatė svečią – Amerikos lietuvių šlovės rūmų prezidentą Joną Platakį. Šis susirinkusiems parodė trumpą filmuką apie savo organizacijos šventę, kuomet buvo pagerbti aktorė Rūta Lee ir

Vilma Liobikienė

Jono Kuprio nuotr.

Mindaugas Bielskus

met buvo pagerbti aktorė Rūta Lee ir futbolų žvaigždės Dick Butkus bei Johnny Unitis. Visi trys Lietuvos vardą garsino savo profesiniais pasiekimais.

Minėjimas neprailgo, kiekvienas pasisavino išimtinų minčių, pasiūsių kugelių, lietuviškai pasisotino. Minėjimas baigtas visiems sugiedojus „Lietuva brangi“.

Vasario 16-osios minėjimas Cicero miestelio savivaldybėje

Visas Cicero miestas šventė Vasario 16-ąją.

Iš k.: Gintarija Gudynienė, John Kociolko, Birutė Zalatorienė, kons. Marijus Gudynas ir adv. Saulius Kuprys. Jono Kuprio nuotraukos

MILDA ŠATIENĖ

Vasario 23 d. Cicero Šv. Antano parapijos parapijiečiai ir svečiai rinkosi į Cicero savivaldybę. Savivaldybės kieme Vasario 16-osios šventės proga buvo iškelta Lietuvos vėliava. Cicero lietuviai artimai bendradarbiauja su miestelio valdžia, kuri remia lietuvių siekius.

Nepriklausomybės šventėje, kuri vyko Rotušėje, dalyvavo Lietuvos Respublikos generalinis konsulas Marijus Gudynas su žmona Gintarija, ALT'o tarybos pirmininkas Saulius Kuprys, kun. Gediminas Keršys ir kun. Liudas Miliauskas, Jūrų šaulių Klaipėdos kuopa, LB Vidurio vakarų apygardos atstovai Vilija Kerelytė ir Jonas Platakis, Cicero miestelio atstovai bei kiti svečiai. Šventę surengė Cicero miestelio Renginių komitetas ir Cicero LB apylinkė: pirmininkė Birutė Zalatorienė, Jolita Narutienė, Audronė Bernatavičienė, Vilma Liobikienė ir kiti.

Šventės pradžioje Jūrų šaulių Klaipėdos kuopos nariai įnešė vėliavas. Šventę pradėjo Cicero miestelio atstovas istorikas John Kociolko, pakviesdamas dalyvius sugiedoti JAV ir Lietuvos himnus, kuriuos vedė Šv. Antano bažnyčios vargonininkė, chorvedė Vilma Liobikienė. Invokaciją angliškai sukalbėjo kun. Liudas Miliauskas, o lietuviškai – kun. Gediminas Keršys. Visi buvo paprašyti tylos minute pagerbti neseniai mirusius aktyvius ciceriečius Viktorą Motušį ir Mindaugą Bauką. Priešais šventės dalyvius, netoli ekrano su Lietuvos vaizdais, stovėjo Mindaugo Baukaus nuotrauka, primindama jo didelį įnašą į miestelio „Cultural Affairs“ komiteto, kuriame

jis atstovavo Cicero lietuviams, veiklą.

John Kociolko tarti sveikinimo žodį pakvietė Lietuvos generalinį konsulą Marijų Gudyną. Jis kalbėjo apie kovą už laisvę JAV ir Lietuvoje ir pareigas savo kraštui. Generalinis konsulas vasarą grįžta į Lietuvą, kur ketina papasakoti apie šią gražią tradiciją, kai Lietuvos Nepriklausomybės dieną lietuviai švenčia su Cicero žmonėmis. Konsulas kreipėsi į Cicero Morton East High school mokinius, sakdamas, kad jiems priklauso ateitis. Tai įpareigoja palikti kraštą saugesnį ir gražesnį.

Konsulas istorikui John Kociolko įteikė Lietuvos istorijos knygą. Kelios knygos buvo įteiktos ir Cicero mokiniams, kad susipažintų su Lietuvos istorija.

Šv. Antano bažnyčios vargonininkė Vilma Liobikienė atliko liaudies dainą „Artojų Lietuva...“ ir kvietė jai pritarti. Buvo parodytas filmas apie Lie-

Invokaciją skaitė kun. Gediminas Keršys ir kun. Liudas Miliauskas.

tuva.

ALT'o tarybos pirmininkas Saulius Kuprys prisiminė garsius ir veiklius jau mirusius Cicero lietuvių: dr. Petrą Kisielių, Mindaugą Bauką, dr. Ferdinandą Kauną ir kitus. Jis kvietė švęsti ir džiaugtis mūsų gimtinės laisve ir garsinti Lietuvos vardą visur ir visada.

Apylinkės pirmininkė Birutė Zalatorienė padėkojo istorikui John Kociolko ir įteikė rašytojos R. Šepetys knygą „The Shades of Gray“. Ji dėkojo miestelio prezidentui Larry Dominick už suteiktą galimybę surengti šią šventę Rotušėje. Birutė Zalatorienė dėkojo generaliniam konsuliui Marijui Gudynui, kun. Gediminui Keršiui ir kun. Liudui Miliauskui, Jolitai Narutienei ir visiems dalyviams.

Šventei baigiantis svečiai vaišinosi sumuštiniais ir lietuviškais saldumynais.

Konsulas M. Gudynas įteikia Cicero Morton gimnazijai „Lietuvos istoriją“ anglų kalba.

Gyvenime jam padėjo žemaitiškas užsispyrimas

Minint dailininko Kazio Varnelio šimtmetį (I)

RAIMUNDAS MARIUS LAPAS

Kazys Varnelis (1917 m. vasario 25 d. Alsdžiūose – 2010 m. spalio 29 d. Vilniuje) – Lietuvos ir išeivijos dailininkas, kūryboje naudojęs konstruktyvizmo, minimalizmo ir optinio meno elementus. 1941 m. baigė Kauno taidomosios ir dekoratyvinės dailės institutą (Stasio Ušinsko dekoratyvinės tapybos studiją). Nuo pat jaunystės domėjosi istorija ir kolekcionavimu. Valstybinio muziejaus vedėjo Pauliaus Galaunės paskatintas, liaudies meno dirbinius pradėjo rinkti dar būdamas studentu. Muziejinio darbo patirties įgijo 1941–1943 m. vadovaudamas Bažnytinio meno muziejui Kaune. Akiratį praplėtė 1943–1945 m. studijuodamas Vienos dailės akademijoje bei Štutgarte susipažinęs su modernaus meno kolekcionieriumi Ottomar Domnick.

1949 m. K. Varnelis iš Vokietijos emigravo į JAV ir, apsigyvenęs Čikagoje, įsteigė bažnytinio meno dirbtuves, kūrė vitražus, altorius, interjerus bažnyčioms. 1963 m. grįžo prie tapybos ir netrukus pradėjo reikštis parodose, greitai įgydamas gero dailininko reputaciją. 1967 m. pakviestas dėstyti City of Chicago College, kur 1973 m. jam suteiktas profesoriaus vardas. Šis periodas buvo ypač svarbus K. Varnelio kūryboje: tuo metu susiformavo originalus jo tapybos stilius, vienijantis konstruktyvizmo, minimalizmo ir optinės dailės elementus. Jau 1949 m. K. Varnelis pasuko dabar vadinamo minimalaus meno („minimal art“) kryptimi, tapydamas geometrines abstrakcijas. Tuomet minimalaus meno terminas dar nebuvo vartojamas. Ši tendencija dailėje buvo įvardijama kaip sisteminė tapyba, serijinis menas, geometrinė tapyba, konstruktyvizmas, koncepcinis menas ir kt.

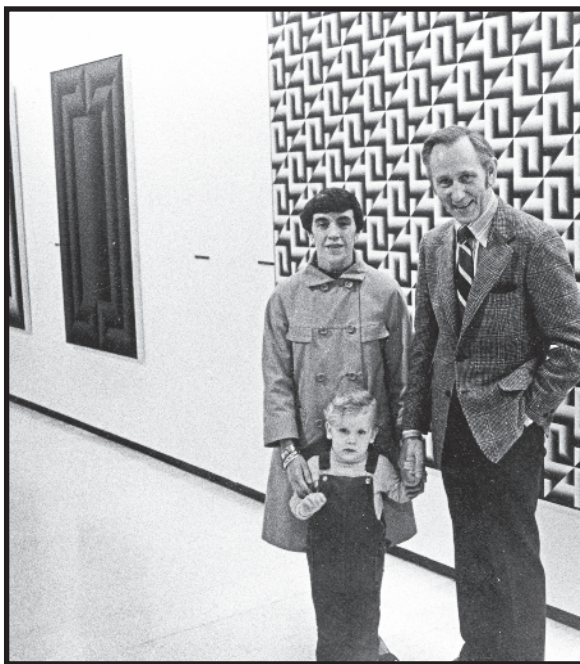
Dailininkas įsitvirtino Čikagos moderniojo meno avangarde, surengė asmenines parodas Čikagoje, Washingtone, Milwaukee, Iowa City, Vilniuje. Jo kūrinių yra įsigiję Guggenheimo muziejus New Yorke, Museum of Contemporary Art Čikagoje, taip pat Iowa, Budapešto ir Vilniaus dailės muziejai, Čikagos, Akron, Detroito dailės institutai bei privatūs kolekcininkai.

Ypatingos reikšmės K. Varnelio kūryboje turėjo optinis stilius arba opartas. Šiuo stiliumi jis yra sukūręs daugybę darbų. K. Varnelis iš kitų šio stiliaus dailininkų (kaip vengras Victor Vasarely, amerikietis Kenneth Noland) išsiskiria tolygiais toniniais perėjimais iš tamsos į šviesą pagrindiniame kūrinių elemente. K. Varnelio meistriškumas leidžia jam laisvai ir tapybiškai kūrinyje atkartoti tas pačias formas, išradingai jas jungti į didesnes grupes ir į tų grupių pasikartojimus. Paveikslai, pasižymintys preciziškai griežtomis linijomis, sukuriantys linijų mirgėjimo, miražo iliuziją, tapyti į pagalbą pasitelkus tik teptukus ir liniuotes. Įspūdinguose K. Varnelio kūriniuose atsispindintis išskirtinis dailininko spalvinis mąstymas primena archajiško žemaitiško audinio ornamentiką.

Už nuopelnus du kartus – 1969 m. ir 1974 m. – dailininkas laimėjo Art Institute of Chicago Vielehr premiją, o 1975 m. jam buvo skirta National Endowment for the Arts stipendija. 1998 m. dailininkas kartu su žmona sugrįžo gyventi į Lietuvą, perkeldamas čia visą savo kūrybinį palikimą bei kolekcijas. 2007 m. Kazys Varnelis buvo apdovanotas ordino *Už nuopelnus Lietuvai* Komandoro kryžiumi.

Kazys Varnelis su žmona ir sūnumi savo namuose Čikagoje. 1975 m.

Šeima K. Varnelio parodos atidaryme Čikagos Museum of Contemporary Art. 1970 m.

Vasario 25 dieną sukako 100 metų, kai gimė vienas ryškiausių ir savičiausių mūsų menininkų – Kazys Varnelis. Man, deja, likimas nelėmė pažinti šį iškilų dailininką ir aistringą kolekcininką. Neteko lankytis nei jo netradicinėje rezidencijoje Čikagos šiaurėje, nei jo dvarnameyje Stockbridge, Massachusetts.

Tiesa, porą trejetą kartų esu menininką matęs lietuvių parodose Čiurlionio galerijoje (dar kai muziejus veikė Jaunimo centro rūsyje). Galima sakyti, kad vaikščiojom tais pačiais takais ir lankydami kompozitoriaus Vlado Jakubėno *bungalow* Marquette Parke, tikėdamiesi išgyti muziejinių vertybių iš garsaus tarpukario Kaune meno kolekcininko Vlado Daumanto, kuris gyveno Jakubėnų rūsyje. Tik Varnelis pirko teisiai iš Daumanto, o aš – jau po jo mirties – iš namo šeimininkės Olgos Jakubėnienės. Skirtingas laikmetis nesuvedė manęs su šiais iškiliais kolekcininkais – nei su V. Daumantu, kuris dar Pirmojo pasaulinio karo metu dirbo Fribourge, Šveicarijoje (kur, beje, aš studijavau 1974–1976) nei su Varneliu, kuris gana greit išskrido į rytinį JAV pakraštį.

Bet esu be galo laimingas, kad šia ypatinga proga buvo atnaujinta pažintis su Kazio Varnelio sūnumi, meno ir architektūros istoriku, parodų kuratoriumi, Network Architecture Lab at Columbia University direktoriumi, vardu taip pat Kazys. Nors jis nepaprastai užimtas (kai skaitysite šį straipsnį, Kazys Varnelis jaunesnysis jau bus pradėjęs dėstyti Airijoje), jis entuziastingai sutiko pasikalbėti apie savo tėvą. Tad prisiminkime neeilinį lietuvių kūrėją per jo sūnaus įspūdžių ir prisiminimų prizmę.

Vilkas bėga, vilkas tunka

Varnelis, apmąstydamas savo gyvenimą, yra pastebėjęs, jog „vilkas bėga, vilkas tunka. Taip yra ir žmogaus gyvenime. Jeigu ko nors sieki arba kuo nors domiesi, kažkaip atsiranda ir tos sąlygos. Tik kantrybės reikia turėti. Jeigu tu apie tai galvoji, pasiimi šita idėja, tai kiekvieną menkiausią progą išnaudoji savo tikslui. Rezultatai tada ir išeina ...”

Augote šiaurinėje Čikagos dalyje, St. James Place su įspūdingais „greystones“ pastatais, praktiškai be kiemų. Namai – pilni tėvo kūrinių. Ar jautėtės gyvenęs muziejuje?

Niekada nesijaučiau augęs muziejuje – manyčiau dėl to, kad nepažinojau kitokio gyvenimo būdo. Bendravome su daugybe kūrybingų žmonių – pavyzdžiui, Vytautu ir Aleksandra Kašubomis New Yorke, – tad augti apsuptam meno buvo natūralu. Būdamas septynerių pozavau portretui, kurį nutapė simpatiška, vyresnio amžiaus žydų kilmės moteris, gyvenanti skersai gatvės. Jos vardas – Adelheid Hirsch. Tik gerokai vėliau sužinojau, kad ji ne tik studijavo, bet ir dėstė *Bauhaus* (viena įtakingiausių modernizmo architektūros srovių ir mokyklų – R. M. L.). Tokia buvo mūsų aplinka – galbūt kai kurie ją apibūdintų kaip magišką, tačiau ji buvo vienintelė, kurią pažinojau.

Kokie išliko ankstyviausi vaikystės prisiminimai?

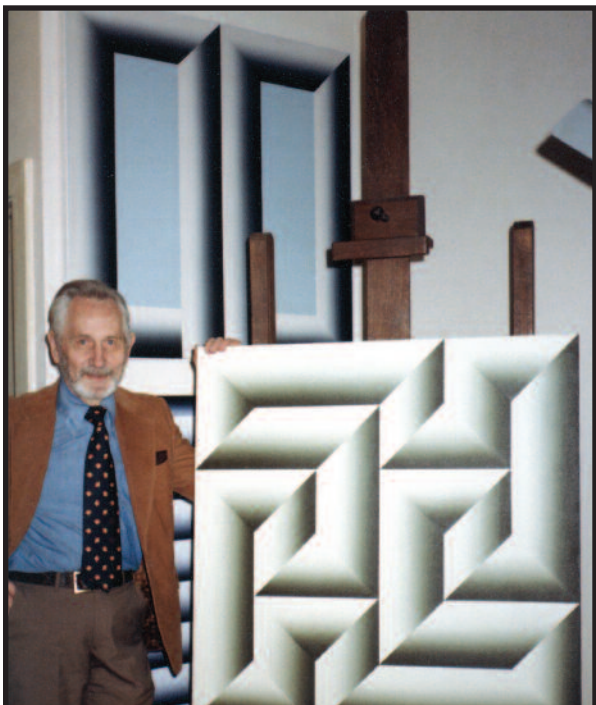
Akimirkos-pabirutės. Prisimenu, kaip tėvas su motina aptarinėjo tėvo gero bičiulio kanauninko Felikso Kapočiaus širdies infarktą, jo buvimą ligoninėje ir gresiančią mirtį. Tai buvo maždaug 1971 m., kai man buvo tik ketveri. Taipogi prisimenu, kaip važiuodavome į Indianą, į „Sandūnus“ (taip lietuviai vadino iki šiol populiarių kurortinių miestelių Beverly Shores – R. M. L.) aplankyti kitus lietuvius, pvz. Stasį ir Mildą Budrius. Prisimenu, per vieną iš tų viešnagių televizija rodė amerikiečių nusileidimą ant mėnulio – gal tai galėjo būti „Apollo 11“, nors greičiau tai buvo „Apollo 15“... Prisimenu, kaip žaisdavau namuose. Sykį netyčiomis nuverčiau vieną savo tėvo skulptūrą – na, ir gavau tuomet velnių!

Ar tėvai turėjo įtakos jūsų paties gyvenimo pasirinkimams? Manote, kad jie patenkinti, „išskaptavę“ jus tokį, koks esate?

Abu tėvai turėjo įtakos mano gyvenimui. Visada galvojau, kad mokysiuos ir sieksiu gyvenime kažko ypatingo. Mano tėvas kilęs iš nepasiturinčios šeimos, išgyvenęs pasaulinį karą, – jis visada bijojo viską prarasti. Jis norėjo, kad aš tapčiau gydytoju, advokatu arba inžinieriumi. Buvau išskirtinai netinkamas nė vienai iš tų profesijų, tačiau tėvas buvo

K. Varnelis prie savo skulptūros ant namo stogo Čikagoje. 1970 m.

Dailininkas prie savo paveikslo Stockbridge, MA. 1985 m.

Kazys ir Gabrielė Varneliai su viešnia (v.) Stockbridge, MA. 1983 m.

gana griežtas. Galvojau tapsiantis kompiuterių programuotoju ar ekonomistu, tačiau „nusileidau“ architektūroje – pasirinkau studijoms tai, su kuo buvau n eblogau susipažinęs per savo tėvų bičiulius Čikagoje. Nutariau, kad manęs nedomina, kur krypta šiuolaikinė architektūra, tad gilinsiuos į jos istoriją. Tėvas įsiuto ir kurį laiką su manimi nekalbėjo, kol pagaliau suprato, jog tai pakankamai stabili profesija.

Bet taip pat aš norėjau kurti meną. Tai buvo natūralu – ne tik dėl tėvo, bet ir dėl Jurgio Mačiūno (garsus „Fluxus“ meno sąjūdžio įkūrėjas – R. M. L.), su kuriuo susipažinau per 1977 m. Padėkos dieną jo namuose New Marlboro. Jurgis kūrė linksmą ir žaismingą meną ir leido man suprasti, kad į meną nebūtinai reikia žvelgti rimtai. Man tai buvo labai svarbu. Mano tėvas vėl pasibaisėjo – anot jo, menas yra siaubinga profesija ir jis nenorėjo, kad aš tame dalyvačiau. Pastaruosius penkiolika metų eksponuoju darbus, kuriuos būtų galima pavadinti „architecture or art in museums myself“. Kad būtų aiškiau, galite užsukti į šias internetines svetaines: <http://networkarchitecturelab.org/projects/uneven-growth>, <http://networkarchitecturelab.org/projects/new-city-reader>, <http://networkarchitecturelab.org/projects/>. Šiam projektui skiriu vis daugiau ir daugiau dėmesio. Galbūt pernelyg vėlai pradėjau, tačiau mano tėvas, kai pradėjo tapyti, buvo tokio paties amžiaus kaip aš dabar.

Mano mama buvo labiau prisirišusi prie šeimos negu tėvas. Ji labiau mėgo žmones ir buvo didesnė intelektualė (University of Chicago ji apgynė doktoratą iš sociologijos). Vis tai turėjo man įtakos – ir auginant savo vaikus, ir domintis ekonomika bei istorija, ir pasiryžus apginti doktoratą. Žinau, kad ji buvo patenkinta manimi.

Ar tėvas daug laiko skyrė kūrybai?

Ne tiek, kiek jis gal būtų galėjęs. Daug laiko skyrė lietuviškai visuomeninei veiklai. Nemažai dė-

Dailininko šeima ir Betsy Dovydenas Varnelių virtuvėje. 1978 m.

Jono Dovydeno nuotr.

mesio reikalavo ir tas mažas butų pastatas, kurį turėjo Čikagoje. Jis itin sunkiai dirbo, o laikui bėgant vis mažiau ir mažiau skyrė laiko kūrybai. Manau, jį suglumino jo kūrybos įvertinimas – palaipsniui toji kūrybinė jo aistra geso...

Ar mažas verždavotės į dirbutuvę jam padėti?

Taip, tačiau puikiau žinojau, kad mano pagalbos jam nereikia. Jis nebuvo toks žmogus, kuris išleistų į savo aplinką jauną mokinį. O kai persikėlė į Massachusetts, vasaromis dirbdavau kiekvieną miela dieną – tai buvo savaime suprantama.

Ar atsimenate ankstyvesnius tėvo kūrinius, iš to laikotarpio, kai gyvenote Čikagoje?

Žinoma. Jie visur buvo su mumis. Mes juos vi-

sus tebesaugome tėvo memorialiniame muziejuje Vilniuje.

Spalvota laimės formulė

1978-aisiais jūsų šeima persikėlė į Stockbridge, MA – apsigyvenote sename dvare. Kodėl tėvai paliko didmiestį?

Reikia prisiminti, kad JAV didmiesčiai 8-tajame dešimtmetyje patyrė daug iššūkių. Mano tėvas nebuvo vienintelis, kuris apleido miestą. Mačiūnas irgi persikėlė, netrukus ir Jonas Dovydenas paskui jį atsikraustė į Lenox, Massachusetts. Be to, dėl didelio darbo krūvio ir įtampos tėvo sveikata pradėjo šlubuoti. Jis seniai, nuo tada, kai padirbėjo vienuolyne Putname, svajojo įsigyti seną dvarnamį.

Kaip vienuolikmetis jautėsi „Villa Virginia“? Iš kuklaus „muziejaus“ St. James Place persikraustyti į didingą pilaitę Rytų pakrantėje turbūt buvo nepaprastas pojūtis?

Nesakyčiau, kad tai buvo kažkas nepaprasta. Tai buvo projektas. Tiesa pasakius, pastatas Čikagoje pasirodė gerokai mažesnis, kai mes ten sugrįžom.

Persikėlus į Massachusetts valstiją, ar atsirado pokyčių tėvo charakteryje ir gyvenimo stiliume? Ar didesnė erdvė suteikė jam naujų galimybių kurti ir kolekcionuoti?

Net penkerius metus jis aukėjo savo kūrybą var-dant to, kad prikeltų iš griuvėsių išsigtą nekilnojamą turtą. Su kolekcionavimu buvo sudėtinga. Iš vienos pusės jis turėjo daugiau vietos, bet iš kitos riboti finansiniai ištekliai neleido laisvai judėti pir-myn.

Ar gyventi tokioje aplinkoje buvo iššūkis ar rojus?

Mums visiems tai buvo nepaprastai didelis iššūkis. Labai daug darbo pareikalavo tos nuosavybės atstatymas, visos pastangos ir pinigai tik tam ir buvo skiriami. Žiemos buvo tragiškai šaltos. Nebuvom pajėgūs šildyti visą namą. Šildėm tik mažą dalelytę. Mano miegamasis buvo nešildomoje dalyje. Joje temperatūra niekad nepakildavo aukščiau 60 F – net pilnu tempu pleškinant dviems elektriniams radiatoriams. Nors mūsų svečiams buvo įdomu aplankyti tokią vietą ir buvo gana įdomu ten gyventi, tai nebuvo vieta, į kurią galėjau pasikviesti savo draugus.

Reiktų pridurti, kad Varnelio gyvenimo „Villa Virginia“ laikotarpis pasižymėjo intensyvia intelektualine ir kūrybine veikla. Tose apylinkėse vasaroti iš didmiesčių susirinkdavo daug New Yorko ir Bostono intelektualų. Dauguma Stockbridge apylinkių Varnelių kaimynų – New Yorko meno ir kolekcininkų pasaulio „grietinė“, aristokratai ne tik dvasia, bet ir ryšiais New Yorko ir kitų JAV didmiesčių meno ir mokslo srityse. „Villa Virginia“ Varneliai gyveno iki 1998 m., kai apsisprendė sugrįžti į Lietuvą.

K. Varnelis su pusbroliu ir jo žmona savo tėvų namuose Alsėdžiūose. 1989 m.

K. Varnelio jaun. archyvo nuotraukos

Bus daugiau

Kad kultūrinis paveldas tamptų gyva istorija (1)

LORETA TIMUKIENĖ

Praėję metai Lituanistikos tyrimo ir studijų centrui (LTSC) buvo dosnūs naujų projektų, įvairių renginių, įdomių susitikimų, garbingų svečių. Pažvelgus atgal galima sakyti, kad nuveikta nemažai, tačiau naujų darbų, planų, sumanymų irgi netrūksta. Artėja keletas jubiliejų – Pasaulio lietuvių archyvo 70-metis ir J. Žilevičiaus-J. Kreivėno lietuvių muzikologijos archyvo įkūrėjo muziko J. Žilevičiaus 125-osios gimimo metinės – abi šias sukaktis ruošiamės prasmingai paminėti. Toliau bus tęsiami archyvų rinkimo, tvarkymo, skaitmeninimo darbai, ruošiamos parodos, kuo plačiau pristatoma LTSC veikla, tęsiamas bendradarbiavimas su išeivijos ir Lietuvos archyvais bei kitomis organizacijomis.

Pernai mūsų fondai pasipildė ne vienu vertingu archyvu, gauta daug knygų, periodikos, garso ir vaizdo įrašų, nuotraukų. Kiekvieną dieną tvarkomi, skaitmeninami turimi archyviniai dokumentai, nuotraukos, garso įrašai. Norint viską kruopščiai sutvarkyti, sukataloguoti, reikalingi ne tik profesionalūs, darbštūs darbuotojai, bet ir tinkama įranga. Deja, šiandien mes ir vieni, ir kitų neturime pakankamai, reikalingų lėšų bandome gauti ruošdami paraišką įvairiems projektams, tokiu būdu gautomis lėšomis atliekame reikalingiausius ir svarbiausius darbus. Esame dėkingi pavieniams aukotojams ir organizacijoms, remiančioms mus mažesne ar didesne pinigų suma. Be jų, o ypač be Lietuvių Fondo nuolatinių dosnios paramos, visi Centro darbai sustotų. Tačiau besikeičiantis laikas, darbų apimtys ir pobūdis verčia galvoti apie ateitį, apie mūsų neįkainojamo turto – archyvų ir bibliotekų išsaugojimą. Pastaruoju metu pagausėjus mums perduodamų archyvų ir knygų, padidėjus mokslininkų, tyrinėtojų susidomėjimui išeivijos archyvais, galvojama apie paiešką patalpų, pritaikytų archyvinei medžiagai saugoti. Be abejo, tam reikalingos nemažos lėšos, todėl jau dabar svarstomos įvairios Lituanistikos tyrimo ir studijų centro plėtros galimybės. Šiam svarbiam reikalui šiais metais bus skiriamas didžiausias dėmesys – banddami rasti geriausią variantą, kreipimės į visus mūsų paveldo išsaugojimui neabejingus lietuvius, išeivijos ir Lietuvos organizacijas bei institucijas. Tik visi kartu galime rasti tokią sprendimą, kuris leis jaustis ramiai, jog padarėme viską, kad mūsų tėvų, senelių, prosenelių išsaugotas turtas neiškeliautų į šiukšlyną.

Džiaugiamės, kad nemažą susidomėjimo sulaukia mūsų parodos, pasakojančios apie Šiaurės Amerikos lietuvių sportinę veiklą bei dainų švenčių istoriją. Šiomet Baltimorėje vykusioje XV tautinių šokių šventėje pristatėme specialiai šia proga paruoštą dar vieną parodą, pasakojančią turtingą šokių švenčių istoriją. Visos trys kilnojamos parodos toliau keliauja per lietuvių telkinius, pristatomos LR konsulatuose, JAV ir Kanados lietuvių bendruomenėse, taip pat tokiuose renginiuose kaip JAV Lietuvių Bendruomenės (LB) tarybos sesija, LR ambasados taurės krepšinio tur-

LTSC darbuotojai ir mūsų pagalbininkai.

LTSC archyvo nuotraukos

nyras, Lietuvos nepriklausomybės šventė Čikagos Navy Pier, Los Angeles Lietuvių dienos ir kt. Tokiu būdu daugiau JAV, ir Kanados lietuvių bei amerikiečių sužino apie turtingą Lietuvos išeivijos istoriją, mūsų tradicijas bei pasiekimus. Esame dėkingi šių parodų rėmėjams – Lietuvių Fondui, JAV LB ir Lietuvių tautinių šokių institutui.

Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos (LNB) interneto svetainėje jau galite susipažinti su virtualia paroda, skirta Lietuvių rašytojų draugijos (LRD) 70-mečiui. Šią parodą paruošėme kartu su LNB Informacijos mokslų departamento Lituanistikos tyrimų skyriumi. Parodoje pateikiami pas mus saugomo gausaus LRD archyvo dokumentai: laišakai, pranešimai, posėdžių protokolai bei kiti su draugijos veikla susiję dokumentai, taip pat nuotraukos ir garso įrašai. Juos papildė Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Lituanistikos archyve esanti medžiaga.

LTSC fonduose esanti archyvinė medžiaga naudojama ruošiant ir kitų organizacijų parodas. Praėjusiais metais minėjome Washingtono Šiluvos Dievo motinos koplyčios 50-metį. Ruošiant šiai sukakčiai skirtą parodą buvo naudojama mūsų fonduose turimo vysk. V. Brizgio archyvo unikali medžiaga, liudijanti koplyčios kūrimosi istoriją.

Savo veiklą stengiamės pristatyti kuo platesniam ratui. Sausio mėn. LTSC Tarybos pirmininkas dr. Robertas Vitas susitiko su Čikagos lietuvių Rotary klubo (Rotary Club of Chica-

Spalio 8 d. LTSC lankėsi generolas majoras Jonas Kronkaitis ir atvežė nemažai vertingų dovanų. Šalia – Kristina Lapienytė ir Genė Razumienė.

Į LTSC atvykęs Algis Lukas atvežė savo žmonos, buvusios LTSC tarybos narės, JAV LB Archyvų komiteto pirmininkės, veiklios Lietuvių skautų sąjungos ir JAV LB narės a. a. Dailės Teresės Koklytės-Lukienės archyvą. Jį priėmė Enata Skrupskelytė ir Loreta Timukienė.

2016 m. gruodžio 4 d. LTSC lankėsi LR Seimo pirmininko pavaduotojo Gedimino Kirkilo vadovaujama delegacija. Iš k.: Seimo užsienio reikalų komiteto biuro vedėjas Evaldas Zelenka, Mindaugas Puidokas, Gediminas Kirkilas, LTSC vicepirmininkė Kristina Lapienytė, Seimo Užsienio reikalų komiteto narys Žygimantas Pavilionis. Svečius lydėjo generalinis konsulas Čikagoje Marijus Gudynas.

Vasario 20 d. Seattle Lietuvių Bendruomenė minėjo Lietuvos nepriklausomybės dieną. LTSC šventėje pristatė parodą „Sportas JAV lietuvių gyvenime“. Esame dėkingi parodos rėmėjui Lietuvių Fondui (dešinėje – LF valdybos pirmininkas Marius Kasniūnas) ir ŠALFASS valdybos pirmininkui Laurynui R. Misevičiui už pagalbą pristatant parodą.

Darius Kuzmicko nuotr.

goland Lithuanians) nariais. Rotariečiams buvo pristatyta LTSC istorija, dabartinė veikla, buvo diskutuojama apie Centro ateitį. Kovo mėn. apie LTSC veiklą nemažai sužinojo Lemonto Socialinių reikalų skyriaus lankytojai, į savo popietę pakvietę LTSC vicepirmininkę Kristiną Lapienytę.

LTSC vicepirmininkė Loreta Timukienė susitiko su Elizabeth, NJ gyvenančiais lietuviais, jiems taip pat buvo pristatyta Centro veikla, papasakota, kaip renkami, tvarkomi ir saugomi archyvai, patarta, ką daryti su turimais dokumentais, nuotraukomis, knygomis. Džiaugiamės, kad Elizabeth lietuviai domisi archyvų išsaugojimu, susitikimo metu keletas archyvinų eksponatų buvo perduoti saugoti į LTSC fondus.

L. Timukienė lankėsi New Yorke esančiame Susivienijimo lietuvių Amerikoje (SLA) archyve, kur vyko susitikimas su SLA nariais bei savanoriais. Apsilankymo metu buvo diskutuojama, kaip geriau išsaugoti, suškaitmeninti turimus archyvinius dokumentus, periodikos leidinius, aptartos bendradarbiavimo galimybės.

Lemonte, Pasaulio lietuvių centre surengėme popietę, kurioje gen. Jonas Kronkaitis skaitė paskaitą „Lietuvos apsaugos perspektyva grėsmingame pasaulyje“.

Gruodžio 4 dieną LTSC lankėsi LR Seimo pirmininko pavaduotojo Gedimino Kirkilo vadovaujama Seimo narių delegacija, svečius lydėjo generalinis konsulas Čikagoje Marijus Gudynas. Apsilankymo metu naujai išrinkto Seimo nariai domėjosi saugomais archyvais.

Praėjusiais metais netrūko svečių, kurie mūsų archyvuose ieškojo archyvinės medžiagos moksliniams tyrinėjimams. Pas mus viešėjusi Klaipėdos universiteto Menų akademijos prof. dr. Danutė Petrauskaitė susipažino su Juozo Žilevičiaus, Juozo Kreivėno, Jono Dainausko, Leonardo Šimučio Jr. kultūrinių palikimu, JAV LB Kultūros fondo dokumentais, periodiniais leidiniais, kurių nėra Lietuvoje. Tai ne pirmas šios mokslininkės vizitas. Pastarasis buvo susijęs su Lietuvos muzikos ir teatro akademijos projektu „Nailono uždanga? Lietuvių muzikos kultūra Šaltojo karo politiniuose ir kultūriniuose kontekstuose“. Projektas turi baigtis po kelerių metų monografija, kurioje ketinama publikuoti ne mokslininkų straipsnius, bet ir muzikų, gyvenusių Lietuvoje bei išėivijoje, laiškus, išryškinančius Šaltojo karo metu susiklosčiusią kultūrinę ir politinę padėtį Lietuvoje, JAV, Prancūzijoje ir Lenkijoje.

Vilniaus universiteto doktorantas Kęstutis Kilinskas mūsų archyvuose rinko medžiagą savo disertacijai „Civilinės ir karinės valdžios sąveika 1918–1940 m.“. Mūsų svečias

stažuotės metu susipažino su tarpukario Lietuvos kariuomenės aukštų karininkų Vinco Grigaliūno-Glovackio, Stasio Dirmanto, Antano S. Rėklaičio bei kitų po Antrojo pasaulinio karo į JAV emigravusių karininkų fonduose saugomais dokumentais, nuotraukomis, laiškais bei kitokio pobūdžio istoriniais šaltiniais.

Kauno Vytauto Didžiojo universiteto II kurso istorijos doktorantas Egidijus Balandis, rašantis disertaciją iš socialinės ir kultūrinės lietuvių diasporos sporto istorijos, domėjosi DP (Displaced Persons) stovyklų ir Šiaurės Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo sporto sąjungos (ŠALFASS) archyvu.

Mokslinę stažuotę atlikusi Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Teknologijos skyriaus mokslo darbuotoja dr. Neringa Markevičienė tyrinėjo Pasaulio lietuvių archyve saugomus rašytojo Balio Sruogos, istorikės Vandos Sruogienės ir teatrologės Dalios Sruogaitės fondus. Ši medžiaga Lietuvos mokslininkų sruogistų iki šiol nebuvo studijuota.

Pasak viešnios, ypač vertingi mokslinės stažuotės metu rasti keli autentiški Balio Sruogos rankraščiai, taip pat rasta daug autentiškos kontekstinės medžiagos, reikalingos laisukų komentarų rašymui, ypač unikaliūs Vandos Sruogienės ir jai rašyti žymių kultūros asmenybių laišakai ir laisukų ciklai, papildantys ir praplečiantys Lietuvos rankraštyną rinkinius. Mokslininkės nuomone, visa rasta medžiaga pasitarnaus Lietuvių literatūros ir tautosakos institute rengiamiems Balio Sruogos akademiniams laisukų „Raštams“ bei tyrėjos rašomai studijai apie Balio Sruogos ego-dokumentus.

Taip pat jau ne pirmą kartą pas mus besilankantis Lietuvos antropologas, įvairių mokslinių straipsnių autorius, knygų sudarytojas bei autorius, Vytauto Didžiojo universiteto Socialinės antropologijos centro vadovas, humanitarinių mokslų daktaras prof. Vytis Čiubrinskas. Profesorius šįkart domėjosi šiandienine LTSC veikla ir susitiko su Centre dirbančia savo buvusią kolegę antropologę dr. Indre Antanaitis-Jacobs.

Jau kelinti metai džiaugiamės sulaukdami pagalbininkų iš Lietuvos – kelių mėnesių stažuotę pas mus atliko Vilniaus universiteto magistrė Ieva Astromskaitė, šiuo metu pas mus darbuojasi doktorantė Rūta Lazauskaitė, šįmet laukiame dar kelių stažuotojų. Šį projektą remia Švietimo mainų paramos fondas.

Kone kiekvieną dieną sulaukiame pasiteiravimų apie ieškomus gimines, ypač domimasi mūsų turimame DP (Displaced Persons, liet. „perkeltųjų asmenų“) stovyklų archyve esančia medžiaga.

Bus daugiau

SKAUSMO GYDYMAS

DR. RENATA VARIAKOJYTĖ
SKAUSMO GYDYMO SPECIALISTĖ
7600 W. College Drive
Palos Heights, IL 60463
Tel. 708-361-5550
Nugaros, kaklo, galvos, sąnarių bei kitų skausmų gydymas

AKIŲ LIGOS

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS
DR. PAUL KNEPPER
Akių ligos – chirurgija
150 E. Huron, Suite 1000
Chicago, IL 60611
Valandos susitarus
Tel. 312-337-1285

ARAS ŽLIOBA, M.D.
AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA
219 N. Hammes Avenue
Joliet, IL 60435
Tel. 815-741-3220

DANTŲ GYDYTOJAI

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.
DANTŲ GYDYTOJAS
Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą
Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai
4647 W 103 St, Oak Lawn, IL
Tel. 708-422-8260

DR. JOVITA KERELIS
DANTŲ GYDYTOJA
9525 S. 79 th Ave., Hickory Hills, IL
Tel. 708-598-8101

Skaitykime
Draugo fondą
www.draugofondas.org

Padovanokite savo vaikams, anūkams ir draugams

DRAUGAS NEWS ir LITHUANIAN HERITAGE

prenumeratą.

Du leidiniai – viena prenumerata!

Kaina JAV – tik 45 dol.

Tai puiki dovana norintiems anglų kalba skaityti apie
Lietuvą: šalies žmones, politiką, kultūrą, istoriją,
meną, sportą, kulinariją ir kt.

www.draugas.org/news • www.draugas.org/lh • www.facebook.com/DraugasNews

ATLANTIC Express Corp.

SIUNTINIAI Į VISĄ EUROPA

Ukraina, Baltarusija, Moldova, Rusija

Greičiausi pristatymo terminai

Kiekviena dėžė nemokamai apdrausta \$100

Siūlome automobilių gabenimą į visas pasaulio šalis, automobilių pirkimą iš visų JAV aukcionų, asmens turto perkraustymą

Asmeninės siuntos
708-907-3000

Siuntinių paėmimas iš namų
630-774-2136

Sekite savo siuntas:
AtlanticExpressCorp.com/tracking

Centrinio ofiso adresas
8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455

Siuntinių Priėmimo Vietos

Atlantic Express Centrinis Ofisas
8801 S. 78th Ave, Bridgeview, IL 60455
Tel: 708-907-3000

Rūta
6551 South Cass Ave Westmont, IL 60559
Tel: 630-964-7882

Florist Queen
1620 Pebblewood Lane Naperville, IL 60563
Tel: 630-450-2014

Eurus Deli
22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137
Tel: 630-469-4290

Biomed
360 Townline Rd. Mundelein, IL 60060
Tel: 847-566-6676

Royal Petal Inc.
188 E. Wend St. Lemont, IL 60439
Tel: 630-257-0339

Excel Insurance
5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641
Tel: 773-777-4700

Romanian American Network
6201 W. Howard St. B3 Niles, IL 60714
Tel: 847-897-6710

Granitex
704 N. Larch Ave. Elmhurst, IL 60126
Tel: 630-888-1838

Atlantic Express Chicago
2715 W. 71 St. Chicago, IL 60629
Tel: 773-476-2655

Real Exteriors
3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176
Tel: 847-671-1155

Lithuanian Plaza
9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465
Tel: 708-599-9866

Galos Caves
6501 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634
Tel: 773-283-7701

Kunigaikščių Užega
6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501
Tel: 708-594-5622

Biomed 2
4548 N. Harlem Ave. Harwood Heights, IL 60706
Tel: 773-656-2430

Kalyra
338 S. Rohlwing Rd. Palatine, IL 60074
Tel: 847-776-7766

Continental USA
2207 W Chicago Ave, Chicago, IL 60622
Tel: 773-489-9770

Remkime
Draugo fondą
www.draugofondas.org

LIETUVA IR PASAULIS

Parengė Vitalius Zaikauskas

Ketina rengti perspėjimo sirenas

Vilnius (BNS) – Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas (PAGD) pietryčių Lietuvoje ketina įrengti perspėjimo sirenas, kurios informuotų apie galimą pavojų, jei Baltarusijos Astravo atominėje elektrinėje įvyktų incidentas.

Sirenas ketinama įrengti Vilniaus mieste ir rajone, Širvintų ir Šalčininkų rajonuose, iš viso – per 150-yje vietovių, kurios nutolusios nuo elektrinės apie 50 kilometrų.

Sirenų įrengimas įtrauktas į Vyriausybės programos veiksmų planą.

M. Dargužaitė konfliktuoja su pavaldiniais

Vilnius („Draugo” info) – Ministras pirmininkas Saulius Skvernelis sako, kad Vyriausybės kanclerė Milda Dargužaitė turėtų pasirūpinti gera atmosfera įstaigoje. Jis sakė apie tai kalbėjęsis su M. Dargužaitė, kurią kritikuojantį kanceliarijos darbuotojų raštą yra gavęs.

„Kanclerė yra biudžetinės įstaigos vadovė ir darbo atmosferos, mikroklimato palaikymas taip pat yra kiekvieno vadovo svarbus uždavinys”, – sakė S. Skvernelis. „Užduotys turi būti formuluojamos aiškiai, suprantamai, kad darbuotojai galėtų žinoti, ko iš jų nori”, – pridūrė Vyriausybės va-

Sakoma, kad jos kainuos iki trijų milijonų eurų. Kaip darbai vyks, priklausys nuo politikų valios skiriant pinigus.

Kad gyventojai būtų perspėjami tiek dėl radiologinio pavojaus, tiek ir įprastais nelaimių atvejais – dėl stipraus vėjo, gaisro ar kitų atvejų. Sirenos būtų integruotos į bendrą perspėjimo sistemą, informuojančią gyventojus žinutėmis telefone, jei reikia – ir per nacionalinį transliuotoją.

Departamentas tikisi sirenas įrengti iki Astravo elektrinės atidarymo.

dovas.

Jis taip pat teigė suprantantis, kad galbūt ne visiems darbuotojams lengva prisitaikyti prie pokyčių ir kitokio vadovavimo stiliaus.

Dalis Vyriausybės kanceliarijos darbuotojų raštu paprašė premjero spręsti, ar jos vadovė gali toliau užimti šias pareigas. Po dokumentu pasirašė apie 70 iš 200 Vyriausybės kanceliarijos darbuotojų.

Vyriausybės spaudos tarnybos duomenimis, kanceliarijoje numatyta naikinti penktadalį etatų. Planuojama, kad šių metų liepos 18 dieną pareigybų kanceliarijoje liks 170 iš esamų 210.

Patvirtino atvirus partijos rinkimus

Vilnius (BNS) – Vilniuje vykusiuose Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų (TS-LKD) partijos suvažiavime nuspręsta rengti atvirus kandidatų į partijos pirmininkus, prezidentus ir kitus postus rinkimus, ateityje bus sprendžiama dėl pavadinimo keitimo.

Suvažiavime buvo pakeisti įstatų punktai, numatantys, kad TS-LKD pirmininkas renkamasis ketverių metų ka-

dencijai atvuruose rinkimuose, kuriuose balsuoti turi teisę visi TS-LKD nariai ir kiti pilnamečiai asmenys, įgiję teisę dalyvauti šiuose rinkimuose. Kaip balsuoti, nustatys TS-LKD taryba.

Toks siūlymas grindžiamas kitų valstybių patirtimi, kai didžiausių partijų vadovai, kandidatai į svarbius valstybei politinius postus išrenkami ne tik tos partijos, bet ir visų piliečių balsais.

Ministrė pasveikino Čikagos lituanistinę mokyklą

Vilnius (ELTA) – Čikagos lituanistinę mokyklą (ČLM), švenčiančią 25 metų įkūrimo sukaktį, pasveikino švietimo ir mokslo ministrė Jurgita Petrauskienė.

„Per dvidešimt penkerius mokyklos gyvavimo metus į jos veiklos metraštį įrašėte daug prasmingų darbų. Visuomet nuosekliai ir atsakingai puoselėjate lituanistinio švietimo tradicijas Amerikoje, čia auga

jaunoji karta, ištikima savo lietuviškai kilmei”, – sakoma ministrės sveikinime.

ČLM nuo šių mokslo metų vadovauja Vida Rupšienė. Ją lanko apie 300 vaikų, dirba apie 50 mokytojų.

Pabaigę 10 klasių programą, mokyklos mokiniai gali gauti lietuvių kalbos (kaip svetimosios kalbos) įskaitą, kuri įskaitoma stojant į universitetą ar kai kurias JAV gimnazijas.

Ar bus centras sužeistiems jūros gyvūnams

Klaipėda (Ve.lt) – Lietuvos jūrų muziejus svarsto įkurti Baltijos jūros gyvūnų tyrimo ir reabilitacijos centrą, kuriame galėtų būti prižiūrimi sužaloti ir nusiļpę gyvūnai, tarp jų – Baltijos pilkųjų ruonių jaunikliai, kurių pasitaiko kiekvieną pavasarį.

Tokie centrai veikia Lenkijoje, Vokietijoje, Olandijoje. Pasak direktorės, toks centras netoli delfinariumo galėtų iškilti per penkerius metus.

Muziejininkai nerimauja, kad dėl muziejuje tebevykstančios rekonstrukcijos nebus kur sužeistų ar nusiļpusių ruonių jauniklių gydyti.

Dabar specialių patalpų muziejus neturi.

Baltijos pilkųjų ruonių jaunikliai muziejuje tiriami jau tris dešimtmečius. Anksčiau jų pakrantėse būdavo randama po kelis, tačiau jau kelinti

Baltijos pilkasis ruonis dažnai nukenčia nuo žmonių veiklos. Wikipedia LT nuotr.

metai jų daugėja, rekordas – penkiolika jauniklių. Pasak muziejininkų, to priežastis yra menkstantys Baltijos jūros žuvų ištekliai.

Baltijos pilkieji ruoniai yra sparčiai nykstanti rūšis, įrašyta į Raudonąją knygą.

Portugalija pripažino Holodomorą genocidu

Lisabona („Draugo” info) – Portugalijos parlamentas priėmė rezoliuciją dėl 1932–1933 metų Ukrainoje siautusių bado – Holodomoro – pripažinimo ukrainiečių tautos genocidu. Jį organizavo „totalitarinis komunistinis Stalino režimas, pareikalavęs beveik septynių milijonų ukrainiečių gyvybių”, sakoma dokumente.

Ukrainos parlamentas 2016 m. gruodžio 7 dieną kreipėsi į demokratines šalis su prašymu pripažinti 1932–1933 metų badmetį Ukrainoje ukrainiečių tautos genocidu. Ukrainoje jau veikia įstatymas, kuris tai pripažįsta.

Kalbant apie Holodomorą, dažniausiai minimas 1932 m. balandžio – 1933 m. lapkričio laikotarpis, kada per 17 mėnesių dėl bado tuometėje sovietinėje Ukrainoje mirė keli milijonai žmonių. Istorikai skirtingai vertina badmečio aukų skaičių ir jo kilimo priežastis, skaičiai paprastai svyruoja

nuo 2 iki 7,5 milijono aukų. 1933-ųjų pavasarį, istorikų vertinimu, Ukrainoje kas dieną mirdavo apie 25 tūkst. žmonių, tuo pat metu sovietinis režimas iš Ukrainos į Vakarų eksportavo 1,6-2,1 mln. tonų grūdų.

Kijevas laikosi pozicijos, kad Holodomoras buvo sąmoninga sovietinės valdžios iniciatyva palaužti ukrainiečių tautos pasipriešinimą kolektyvizacijai. Maskva, neneigdama faktinių Holodomoro įrodymų, atmeta kaltinimus, kad šis įvykis buvo sąmoningas ukrainiečių tautos naikinimas, ir nurodo, kad badas tuo metu buvo paplitęs plačioje pietvakarinėje ir centrinėje Sovietų Sąjungos dalyje.

Lietuvos Seimas 2005 metų lapkričio 24 dieną priimtu pareiškimu pripažino, kad 1932–1933 metais Stalino režimas vykdė sąmoningą, kruopščiai suplanuotą ukrainiečių tautos genocidą.

D. Trump kaltina B. Obamą sekimu

Washingtonas (BNS) – JAV prezidentas Donald Trump apkaltino Barack Obama jo pokalbių pasiklausymu pernai vykusios prezidento rinkimų kampanijos metu.

„Lažinčiausi, kad geras advokatas galėtų padaryti gerą bylą iš fakto, kad

Prezidentas Obama spalio mėnesį, prieš pat rinkimus, klausėsi mano telefonų!” – „Twitter” parašė D. Trump, nepateikęs šio kaltinimo įrodymų.

B. Obama atstovas D. Trump kaltinimus pavadino „paprasciausiai ne-teisingais”.

A. Merkel vyks vizito į JAV

Washingtonas (ELTA) – Vokietijos kanclerė Angela Merkel kovo 14 dieną vyks į Washingtoną, kur pirmą kartą susitiks su JAV prezidentu Donald Trump.

Vizitas vyks likus vos kelioms dienoms iki Vokietijoje numatomo Didžiojo dvidešimtuko (G20) finansų ministrų susitikimo. Jis turėtų pakloti pamatą ir liepą vyksiančiam D.

Trump vizitui Vokietijoje, kur JAV Prezidentas dalyvaus G20 vadovų susitikime.

D. Trump ir A. Merkel susitikimo metu turėtų būti aptartas platus spekt-ras klausimų, tarp jų ir pasaulio ekonomikos, prekybos, kovos su džihadistų grupuote „Islamo valstybė”, NATO ir santykių su Rusija bei Kinija klausimai.

JAV neįsileis šešių šalių piliečių

Washingtonas (ELTA) – Jungtinės Valstijos, vyriausybės šaltinių duomenimis, neįsileis į šalį šešių šalių piliečių – Sirijos, Jemeno, Libijos, Somalio, Irano ir Sudano.

JAV prezidentas Donald Trump pirmadienį pasirašė atitinkamą dek-

retą, kuris įsigalios kovo 16-ąją.

Prieš tai buvusio dekreto, kuris draudė įvažiuoti į JAV septynių valstybių piliečiams, galiojimą panaikino federaliniai teismai. Tada į šalių, kurių piliečiams draudžiama atvykti į JAV, sąrašą buvo įtrauktas ir Irakas.

Baigiama restauruoti Kristaus kapą

Roma (Vatikano radijas) – Jau baigiami prieš metus pradėti Kristaus kapo Jeruzalėje restauravimo darbai. Remonto darbus ketinama užbaigti kovo 22 d., tai yra pačiu laiku prieš artėjančią Didžiąją Savaitę ir Velykas. Sėkmingai suderinti remonto darbai liudija apie šiandien esančius žymiai geresnius negu anksčiau santykius tarp krikščioniškų bendruomenių, kurioms Kristaus kapo bazilika priklauso.

Šventojoje Žemėje esančias vietas, kuriose vyko pagrindiniai Kristaus gyvenimo įvykiai ir ypač šią vietą, kurioje jis buvo nukryžiuotas, mirė, buvo palaidotas ir prisikėlė, gerbia visi krikščionys ir gausiai lanko įvairioms Bažnyčioms ir bendruomenėms priklausančios tikintieji. Šventojo Kapo bazilika dalijasi ortodoksais, katalikais ir armėnais; kelios mažesnės erdvės taip pat priklauso koptams, sirams ir etio-

Jėzaus kapo vieta Jeruzalėje.

pams.

Bazilikos viduje esantis koplyčia primenanti uolos blokas, kuriame yra nukryžiuoto Kristaus palaidojimo vieta, jau seniai buvo kritiškos būklės. Saugant jį nuo sugriuvimo, 1947 m. iš išorės buvo sumontuoti metaliniai sustvirtinimai, tačiau dėl rimtesnio remonto nepavyko susitarti. Tad pernai pasiektas susitarimas dėl remonto laikomas nemažu laimėjimu.

LST Korp! Neo-Lithuania filisterio Vaclovo Mažeikos šimtas gimtadienis

FIL. EGLĖ JUODVALKĖ

Sausio 17 d. į svetainės „Camelot“ salę, panašiai kaip Lietuvai dar būnant sovietų okupuotai, kai vykdavo Lietuvių studentų tautininkų (LST) korporacijos Neo-Lithuania metiniai suvažiavimai, kai veikdavo padaliniai ne tik Čikagoje, bet ir kituose Amerikos miestuose, kai kasmet į senjorus būdavo keliami junjorai (fuksai), kai neolituanai minėdavo visas korporacijos ir Lietuvos valstybines šventes, į kažkada sudegusias ir vėl pastatytas bei įrengtas svetainės „Camelot“ patalpas susirinko per keturiasdešimt korporantų ir svečių sveikinti filisterį Vaclovą Mažeiką jo šimtojo gimtadienio proga. Retai kada besusirenkantys vietiniai ir Čikagos apylinkėse gyvenantys neolituanai mielai atvyko pagerbti veiklų kolegą šia šaunia proga.

Korporacija, sovietų valdžios uždaryta Antrojo pasaulinio karo metu ir atgaivinta tik laisvę atgavusioje Lietuvoje, buvo pasitraukusių iš Lietuvos korporantų atkurta po karo sušauktame suvažiavime Amerikoje. Tarp jų buvo ir Vaclovas Mažeika, įstojęs į šią tautinę kultūrinę organizaciją Lietuvoje ir pasiryžęs skirti savo gyvenimą jos šūkiui „Pro Patria!“ vykdymui, net ir toli nuo tėvynės.

Korporacijos Amerikoje paskutinės vyriausios valdybos vicepirmininkė filisterė Daiva Meilienė pasveikino susirinkusiuosius ir pakvietė Lietuvos generalinį konsulą Čikagoje Marijų Gudyną tarti žodį. Jis įteikė Vaclovui Mažeikai sveikinimo raštą, o filisterė Gintarija Gudynienė per juosė jį Lietuvoje išausta juosta ir perskaitė korporacijos Kaune raštą.

Tautinės sąjungos atstovas Jonas Variakojis tautininkų vardu įteikė jubiliatui sveikinimo raštą.

Fil. Rima Kašubaitė-Willeke, viena pirmųjų Amerikoje į senjores pakel-

Svečiai ir viešnios kartu su Vaclovu Mažeika švenčia jo 100-tąjį jubiliejų.

Romo Česo nuotraukos

LR generalinis konsulas Čikagoje Marijus Gudynas, kolega Vaclovas Mažeika su dovanota LST Korp! Neo-Lithuania Kaune juosta ir kolegė Gintarija Gudynienė.

tų junjorių, linkėdama jubiliatui ilgai ir sveikai toliau gyventi, užkabino jam ant kaklo džiovintų grybų, tikriausiai baravykų, vėrinį, nors grybų rūšies nepatikrinau. Tuo ji priminė susirinkusiems, kad kolega Vaclovas pargarsėjo korporacijos šventėse ir po būviuose iki šių dienų, įskaitant ir šimtojo gimtadienio šventės popietę, dainuodamas grybų dainą. Kai nutraukęs žalio aksomo korporacijos kepuraitę nuo galvos, apsuptas korporantų būrio, galingu balsu užtraukdavo „O jūs grybai, grybai, jūs patieka mano, kas jus nevalgo, nieko neišmano...“, darydavo neišdildomą įspūdį ir drebindavo sienas. Į tai atkreipė dėmesį ir fil. Eglė Juodvalkė, nuo pat fuksavimo dienų išiminusi grybų dainą. Ji pasinaudojo galimybe sveikinti kolegą Vaclovą neįprasta proga ir pasidžiaugti, kad jo laidą junjorų iki pakėlimo į senjorus Lietuvoje globojo tėvūnas Antanas Juodvalkis, jos tėvas.

Po sveikinimų žodį tarė pats solenizantas, išreikšdamas padėką korporantams ir korporacijai, kuriai ištikimai tarnavo visą gyvenimą. Tada jis nuotaikingai padainavo „Grybus“ ir vedė kelias dainas, prieš perduodamas mikrofoną kitiems korporantams ir svečiams, kurie tęsė seną tradiciją. Smagiai pasidainavę ir pagerbę fil. Vaclovą Mažeiką, palinkėję jam dar šimtą metų sveikatos, susirinkusieji išsiskirstė.

Sveikinimo popietės pagrindinė kaltininkė ir viso pagerbimo *spiritus movens* buvo fil. Daiva Meilienė.

Kolegė fil. rašytoja Eglė Juodvalkė taria sveikinimo žodį.

Tautininkų sąjungos atstovas Jonas Variakojis (k.) įteikia Vaclovui Mažeikai išgraviruotą atminimo lentelę.

**Skaitykite
„Draugą“
greičiau!**

www.draugas.org

773-585-9500

PAS MUS IR APLINK MUS

■ **Švč. Mergelės Marijos Nekalto Prasidėjimo** bažnyčioje (2745 W. 44th St., Chicago, IL 60632) kovo 12 d., sekmadienį, 10 val. r. švęsime antrąją Gavėnios sekmadienį. Eucharistijos šventimą atnašaus kun. Gediminas Keršys. Kiekvieną Gavėnios penktadienį 4:30 val. p. p. einame Kryžiaus Kelį su apmąstymais. Maloniai kviečiame visus dalyvauti.

■ **Lietuvos nepriklausomybės šventė** Čikagos Navy Pier, Crystal Gardens salėje, vyks kovo 12 d., sekmadienį, nuo 12 iki 4 val. p. p. Švęsime su muzika, šokiais, dainomis, vyks meno ir rankdarbių mugė, skanausime lietuviškų patiekalų, mokysimės gaminti šaltibarščius, lipdysime gėles trispalvės mozaikai ir dar daug visko veiksime! Ateikite patys ir pasikvieskite draugus! Jei orai nesubiurs, 11 val. ryto rinksimės prie „Pupos“ ir iš ten vinguriuosime link Navy Pier nešdami rekordinio ilgio – 30 metrų – trispalvę! Sekite socialinius tinklus dėl tikslesnės informacijos.

■ **Sietuvos draugovės sueiga** vyks š. m. kovo 16 d., ketvirtadienį, Pasaulio lietuvių centro konferencijų kambaryje, Lemonte. Sueigos pradžia – 1 val. p. p. Kviečiame seses dalyvauti.

■ **Čiurlionio galerija (5620 S. Claremont Ave., Chicago, IL 60636)** kovo 25 d., šeštadienį, 6 val. v. maloniai kviečia į parodą „Mūsų Lietuva“ (iš ciklo „Šeimos“) atidarymą. Joje pamatysite „Aukso vainiko“ laureatės Odetos Tumėnaitės-Bražėnienės karpinius, lino ir medžio raižinius ir „Sidabro vainikėlio“ laureatės Adelės Bražėnaitės medžio raižinius. Atidaryme dalyvaus abi autorės.

■ **Pal. J. Matulaičio misija** kviečia į vienos dienos piligriminę kelionę autobusu. Aplankysime St. John, Indianoje esančią Kristaus kančios šventovę (The Shrine of Christ's Passion). Išvažiuosime balandžio 1 d. 9 val. r., sugrįšime 4 val. p. p. Daugiau informacijos misijos raštinės tel. 630-257-5613 arba el. paštu: matulaitismission@gmail.com.

■ **Lietuvių Fondas** kviečia teikti paraišką 2017 metų projektų paramai gauti. Lietuvių Fondas remia: švietimą, kultūrą, lietuvių išeivijos bendruomenes, jaunimą, žiniasklaidą. Prašymai priimami iki 2017 m. balandžio 1 d. Elektroninę paraišką rasite LF tinklalapyje www.lietuviufondas.org (skiltyje „Parama“).

www.draugas.org

Kiekvieną trečiadienį „Seklyčioje“ (2711 W 71st Street, Chicago, IL 60629) vyks ta vyresniųjų lietuvių popietės. Šį trečiadienį, kovo 8 dieną, kviečiame visus vyresnio amžiaus lietuvius užsukti pabendrauti prie kavos puodelio, papietauti ir pasižiūrėti Lietuvos Nepriklausomybės dienai skirtą koncertą, rodytą per Lietuvos televiziją. Popietės veda Juozas Polikaitis. Pietūs tiekiami iš „Racine Bakery“ (kaina – 7 dol.), jais rūpinasi Danguolė Ilginytė. Kava vaišiname nuo 12 val. 30 min. Programos ir pietų pradžia 1 val. p. p. Daugiau informacijos tel. 773-476-2655.

Debesuotas dangus netemdė nuotaikos

Absoliutūs vyrų grupės laimėtojai (iš k.): ambasadorius Rolandas Kriščiūnas iškovojo bronzos medalį, dr. Jonas Prunskis – aukso, Edvardas Mickus pasipuošė sidabro medaliu.

J. Prunskio archyvo nuotraukos

Šiais metais Aspen, Colorado vasario 24 – kovo 4 dienomis vyko slidinėjimo čempionatas, kurį tradiciškai organizuoja Šiaurės Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo sporto sąjunga (ŠALFASS) ir Amerikos lietuvių gydytojų sąjunga (ALGS). Jame dalyvavo šio sporto entuziastų iš JAV, Kanados ir Lietuvos. Dalyvių įspūdžiai trumpai: „Buvo šiek tiek apsiniaukę, sniegas kietas, bet visų nuotaika – kuo puikiau“.

Iš k.: Juozas Jokubauskas vyrų B grupės sidabro medalis, E. Mickus, Ramunė Fry, iškovojo auksą medalį, dr. J. Prunskis, Birutė Jokubauskas (sidabro medalis) ir ambasadorius Rolandas Kriščiūnas.

VYDŪNO JAUNIMO FONDO

65metis

SUKAKTIS

2017 m. kovo 26 d., 12:30 v.p.
PASAULIO LIETUVIŲ CENTRE • LEMONTE, IL
Auka - 25 dol.

Rezervacijos: Aldona Rauchiene • 708.598.7438 • aldrauch@gmail.com